

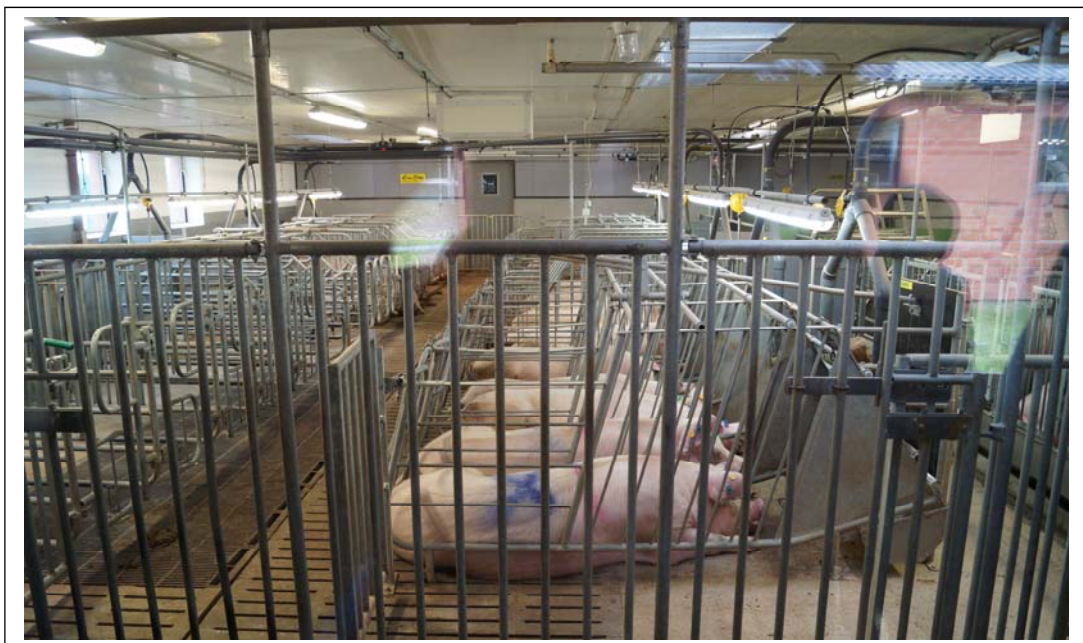
Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsplanering,
trädgårds- och jordbruksvetenskap
Institutionen för biosystem och teknologi

Kommuners möjlighet att ställa krav på kvalité vid offentlig upphandling av kött

– En intervju av kommuner samt litteraturstudie i ämnet

Författare: Josefin Thuresson

Självständigt arbete • 10 hp • Grundnivå, G1E
Lantmästare - kandidatprogram
Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Alnarp 2013

Kommuners möjlighet att ställa krav på kvalitet vid offentlig upphandling av kött

Municipalities ability to make demands on the quality of public procurement

Författare Josefin Thuresson

Handledare: Eva von Wachenfelt, SLU, Institutionen för Biosystem och teknologi

Examinator: Jan Larsson, SLU, Institutionen för Arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Omfattning: 10 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G1E

Kurstitel: Examensarbete för lantmästarprogrammet inom lantbruksvetenskap

Kurskod: EX0619

Program/utbildning: Lantmästarprogrammet- kandidatprogram

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2013

Omslagsbild: Josefin Thuresson, tagen vid ett studiebesök i Tyskland

Serietitel: nr: Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: djurskydd, kvalitet, offentlig upphandling, konkurrens, lagen om offentlig upphandling (LOU), kommun, kött

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsplanering,
trädgårds- och jordbruksvetenskap
Institutionen för biosystem och teknologi

FÖRORD

Lantmästare-kandidatprogrammet är en treårig universitetsutbildning vilken omfattar 180 högskolepoäng (hp). En av de obligatoriska delarna i denna är att genomföra ett eget arbete som ska presenteras med en skriftlig rapport och ett seminarium. Detta arbete har utförts under programmets andra år och kan t.ex. ha formen av ett mindre försök som utvärderas eller en sammanställning av litteratur vilken analyseras. Arbetsinsatsen ska motsvara minst 6,7 veckors heltidsstudier (10 hp).

Jag vill tacka de kommuner som ställt upp för att bli intervjuade i mitt arbete samt Jennie Krook som arbetar på miljöstyrningsrådet som kom med värdefulla synpunkter på hur jag formulerat intervjun.

Jag vill även tacka Eva von Wachenfelt som varit handledare och Jan Larsson som varit examinator.

Alnarp, 2013, augusti

Josefin Thuresson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	4
SUMMARY.....	5
INLEDNING.....	6
BAKGRUND.....	6
MÅL.....	7
SYFTE.....	7
AVGRÄNSNING.....	7
LITTERATURSTUDIE.....	8
LAGEN OM OFFENTLIG UPPHANDLING (LOU).....	8
MILJÖSTYRNINGSRÅDET.....	10
SAMMANFATTNING AV SVENSK DJURSKYDDSLAG GRIS.....	10
<i>Fixering av suggor.....</i>	<i>10</i>
<i>Hantering av grisar.....</i>	<i>11</i>
<i>Operativa ingrepp.....</i>	<i>11</i>
<i>Bedövning vid slakt.....</i>	<i>11</i>
SAMMANFATTNING AV RÅDETS DIREKTIV FÖR LÄGSTA DJURSKYDDSKRAV VID	
SVINHÅLLNING.....	12
<i>Grupphållning och fixering av suggor.....</i>	<i>12</i>
<i>Foder och strö till sinsuggor.....</i>	<i>12</i>
<i>Foder och strö tillväxtgrisar.....</i>	<i>12</i>
<i>Operativa ingrepp.....</i>	<i>13</i>
<i>Grisningsavdelning.....</i>	<i>13</i>
<i>Avvanda grisar.....</i>	<i>14</i>
<i>Bedövning vid slakt.....</i>	<i>14</i>
EN JÄMFÖRELSE MELLAN RÅDETS DIREKTIV OCH SVERIGES DJURSKYDDSLAG....	14
EFTERLEVS RÅDETS FASTSTÄLLNING AV LÄGSTA DJURSKYDDSKRAV VID	
SVINHÅLLNING?.....	16
HUR STIFTAS LAGAR I EU?.....	17
MATERIAL OCH METOD.....	18
RESULTAT.....	19
<i>Intervjuer.....</i>	<i>20</i>
DISKUSSION.....	22

REFERENSER	25
SKRIFTLIGA	25
MUNTliga	26
BILAGOR	28
<i>Bilaga 1 intervjuer med kommuner</i>	28
<i>Bilaga 2 Frågor till kommunerna</i>	35
<i>Bilaga 3 Måttbestämmelser svensk djurskyddslag</i>	36
<i>Bilaga 4 Måttbestämmelser enligt Rådets direktiv</i>	38

SAMMANFATTNING

Det har genom den så kallade Sigtunadomen fastslagits att det finns möjlighet för kommuner att ställa krav på djurskydd vid offentlig upphandling. Den offentliga sektorn är en mycket attraktiv marknad för den svenska produktionen av kött och krav på ett bättre djurskydd skulle ge det svenska köttet en möjlighet att konkurrera med importerat kött. Mitt mål med arbetet var att få fram ett underlag som kommuner kan använda sig av för att få möjlighet att ställa krav på kvalitet vid offentlig upphandling av kött.

Jag har genom en intervju med utvalda kommuner, som redan jobbar med dessa frågor, fått fram ett underlag för en litteraturstudie i ämnet. I litteraturstudien har jag fördjupat mig i vad som krävs för att kunna ställa krav på en högre kvalitet vid offentlig upphandling av kött. Jag har tagit upp lagen om offentlig upphandling, vilka skall-krav som kan ställas på djurskydd i upphandlingen samt en jämförelse mellan EU:s direktiv för lägsta djurskyddskrav vid svinhållning och Sveriges djurskyddskrav vid svinuppfödning.

Jag kom fram till att det finns möjlighet för kommuner att ställa krav på kvalitet vid offentlig upphandling av kött och att det finns kommuner som redan arbetar med frågan. De intervjuade kommunerna har en andel svenskt kött som ligger mellan 54 – 82 % och jag kan därmed konstatera att genom att ställa krav på djurskydd så ökar det svenska köttets konkurrensförmåga.

SUMMARY

According to the so called Sigtuna - judgment you can make demands on the animal welfare in public procurement. The public sector is an attractive market for the Swedish production of meat. If the public sector would set demands on animal welfare in public procurement the Swedish meat could have a possibility to compete with imported meat. My goal with this project is to come up with a basis that the municipality can use in their work with setting demands on quality.

I have done an interview with a few selected municipalities that are already working with demands on quality in their procurement. Then I have used the information in these interviews to make a literature - study in the topic. In the literature – study I have enhanced in what the municipality have to do to be able to set quality demands in public procurement. I have studied what the laws are on public procurement in Sweden and also the laws on animal welfare in European Union and compared them to the laws on animal welfare in Sweden.

My conclusion is that there is a possibility to make demands on quality in public procurement. There are municipalities that are already working with this issue and in these municipalities the proportion of Swedish meat is between 54 – 82 %. My conclusion is therefore that by setting demands on animal welfare the Swedish meats ability to compete with imported meat increases.

INLEDNING

BAKGRUND

Det finns nu möjlighet för kommuner att ställa kvalitetskrav såsom djurskydd vid upphandling av kött till den offentliga verksamheten. Efter den så kallade Sigtunadomen har det fastslagits att kommuner kan ställa krav på djurskydd vid offentlig upphandling (Ryegård, 2012). En stor del av köttet som serveras i den offentliga sektorn är importerat och undersökningar visar att andelen importerat kött ökar med förädlingsgraden. Den offentliga upphandlingen av livsmedel beräknas till ca 8,7 miljarder kronor år 2012 och är därför en lockande marknad att ta del av (Ryegård 2012).

När jag kom på idén till arbetet så var tanken att det skulle heta ”Kommuners möjlighet att välja svenskt kött vid offentlig upphandling” men efter att ha varit i kontakt med miljöstyvningsrådet och även gjort lite egna efterforskningar insåg jag att det inte var en lämplig titel. En kommun har aldrig möjlighet att välja svenskt kött bara för att det är svenskt utan det som man har möjlighet att göra är att ställa krav på kvalité. Ett exempel på kvalitetskrav är under vilka förhållanden som djuret fötts upp. Därför ändrade jag titeln till ”Kommuners möjlighet att ställa krav på kvalité vid offentlig upphandling av kött”

Den kvalitetsaspekt som jag har intresserat mig för mest är djurskyddet och det är inom detta område som svenskt kött har stora möjligheter att konkurrera med övriga länder. Därför vill jag göra en jämförelse mellan det svenska djurskyddet för gris och EU:s direktiv för lägsta djurskydds krav på svinhållning, samt en intervju med kommuner som redan jobbar med frågan och har en stor andel kött av svenskt ursprung till den offentliga verksamheten.

MÅL

Målet är att undersöka vilka kvalitetskrav som kommuner kan använda sig av vid offentlig upphandling av kött. Jag vill även visa att genom att ställa kvalitetskrav i upphandlingen, såsom t.ex. krav på djurskyddsaspekter, så ökar det svenska köttets konkurrensförmåga vilket leder till ökat inköp av svenskt kött till den offentliga sektorn.

SYFTE

Vilka kvalitetskrav för djurskydd kan en kommun ställa på kött vid offentlig upphandling? Hur påverkar kvalitetskrav såsom krav på ett bättre djurskydd det svenska köttets konkurrenskraft?

AVGRÄNSNING

Jag kommer endast att behandla kommuners offentliga upphandling av kött och inga andra varor. Det kvalitetskrav som jag valt att behandla är krav på djurskydd. När jag gör en jämförelse mellan EU:s direktiv för djurskydd och Sveriges krav på djurskydd har jag valt att begränsa mig till en granskning som endast gäller djurskyddet för gris. Denna avgränsning valde jag dels för att det är grisenäringen som intresserar mig mest samt för att begränsa arbetet som annars hade blivit för stort.

LITTERATURSTUDIE

LAGEN OM OFFENTLIG UPPHANDLING (LOU)

De som omfattas av LOU är upphandlande statliga och kommunala myndigheter. Offentlig upphandling innebär åtgärder som genomförs av en upphandlande myndighet för att bevilja kontrakt eller ramavtal som gäller varor, tjänster eller byggentreprenader (Konkurrensverket, 2013).

I LOU finns det lagar som gäller för all offentlig upphandling, det finns fem basala principer.

- Principen om icke- diskriminering syftar till att diskriminering direkt eller indirekt av leverantör beroende av nationalitet är förbjudet. Krav får alltså inte utformas på ett sådant sätt att det enbart är svenska företag som kan förstå och genomföra dem (Konkurrensverket, 2013).

- Principen om likabehandling syftar till att alla anbudsgivare ska behandlas på samma sätt och ha tillgång till samma information.

- Principen om ömsesidigt erkännande syftar till att intyg och certifikat ska gälla i samtliga EU/EES- länder förutsatt att de utfärdats av en i EU kvalificerad myndighet.

- Proportionalitetsprincipen syftar till att de krav som ställs ska ha ett relevant samband men även stå i proportion med vad som upphandlas.

- För att alla anbudsgivare ska få samma villkor vid anbudsgivningen ska förfrågningsunderlaget vara korrekt och innehålla alla krav på det som upphandlingen gäller. Detta kallas principen om transparens (Konkurrensverket, 2013).

I förfrågningsunderlaget, det dokument som talar om vad kommunen vill upphandla, ska det framgå vad som krävs för att få bli leverantör samt hur man ska utvärdera och följa upp om leverantören uppfyller de krav som ställts. De krav som myndigheten ställer

måste vara i enlighet med de grundläggande principer som tidigare nämnts (Konkurrensverket, 2013).

Den regel som i huvudsak gäller är att förfrågningsunderlaget inte får modifieras under pågående upphandling. Det är också viktigt att det går att utläsa vilka krav som är obligatoriska och att följden om leverantören inte uppfyller dessa krav blir att anbudet inte kommer accepteras.

Förfrågningsunderlaget ska innehålla vissa delar: Det ska finnas krav på leverantören och för varje krav ska man även kunna visa hur det ska kontrolleras och varför det är relevant i upphandlingen. Tekniska specifikationer ska framgå så att leverantören vet vad som efterfrågas.

Av förfrågningsunderlaget ska det även framgå administrativa bestämmelser såsom t.ex. hur man lämnar anbud och hur lång anbudstiden är. Man ska även beskriva hur anbuden utvärderas t.ex. ekonomisk utvärdering. Även kommersiella villkor och särskilda villkor för fullgörande av kontrakt ska framgå (Konkurrensverket, 2013).

Det finns anledningar som innebär att en leverantör ska uteslutas från upphandlingen och det gäller vid viss ekonomisk brottslighet. Men det finns även andra anledningar som gör att en leverantör får uteslutas, det gäller t.ex. om leverantören är försatt i konkurs eller dömd för brott avseende yrkesutövningen (Konkurrensverket, 2013).

Den upphandlande myndigheten kontrollerar om de leverantörer som lämnat anbud uppfyller förfrågningsunderlagets krav. Den upphandlande myndigheten utvärderar sedan anbuden enligt den utvärdering som angivits i förfrågningsunderlaget och kontraktet tilldelas den leverantör som uppfyller kriterierna som ligger till grund för utvärderingen på bäst sätt.

Överprövning av en upphandling sker i förvaltningsrätten och kan begäras av leverantören om han tycker att upphandlingen inte gått till på ett riktigt sätt och att det har skadat hans verksamhet. Förvaltningsrätten prövar sedan ärendet och om man finner att upphandlingen skett på ett felaktigt sätt så kan man begära att upphandlingen ska göras om eller ändras så att den genomförs på ett riktigt sätt.

MILJÖSTYRNINGSRÅDET

Miljöstyrningsrådet är ett expertorgan som arbetar för regeringen och har som uppgift att utreda miljö och hållbarhet i samband med offentlig upphandling (Miljöstyrningsrådet, 2013).

Gemensamt för många av de intervjuade kommunerna är att man har utformat en kost och livsmedelspolicy. Enligt miljöstyrningsrådets hemsida så är det positivt med en sådan policy eftersom det gör att man politiskt drar åt samma håll (Miljöstyrningsrådet, 2013).

I en kost och livsmedelspolicy bör det även ingå hur uppföljning och kontroll ska genomföras. Om det finns en övergripande policy undviker man att ställa krav som inte går att följa upp på ett tillförlitligt sätt vilket LOU kräver (Miljöstyrningsrådet, 2013).

Flera av de intervjuade kommunerna uppger att man följt miljöstyrningsrådets kriterier för djurskyddskrav. Miljöstyrningsrådet har tagit fram kriterier som man delat upp i olika nivåer, baskrav, avancerad nivå och spjutspetsnivå (Miljöstyrningsrådet, 2013). Om man t.ex. väljer området griskött och nivån baskrav så får man upp krav på information om ursprung, salmonellafrihet, antibiotika, lösgående grisar, att rutinmässig svanskupering inte tillämpas, transport av djur till slakt, slaktmetod, utrymme, strö och ekologisk vara.

Om man sedan vill gå vidare till spjutspetsnivå tillkommer krav på att foder är fritt från GMO, att fodret är fritt från grisprodukter och fiskprodukter, krav på fosfor och kväve samt krav på bekämpningsmedelsanvändning vid foderodling och klimatpåverkan (Miljöstyrningsrådet, 2013).

SAMMANFATTNING AV SVENSK DJURSKYDDSLAG GRIS

Fixering av suggor

Grisens rörelsefrihet får inte begränsas och man får endast undantagsfall fixera suggor eller gyltor. Det kan vara om suggan är aggressiv mot skötare eller smågrisar eller om man behöver gå in till en sugga som är så aggressiv att det innebär en skaderisk för

skötaren att gå in om hon inte är fixerad. Suggor och gyltor får fixeras vid utfodringen om de hålls i grupp eller vid behandling och vård (Statens jordbruksverk, 2011).

Hantering av grisar

När grisarna drivs ska de hanteras lugnt och redskap som kan skada djuren är inte tillåtet att använda. Det är inte tillåtet att använda elektrisk pådrivare. Djuren ska kunna uppfatta vägen och ha tillräckligt med utrymme för förflyttningen (Statens jordbruksverk, 2011).

Operativa ingrepp

Kastrering av smågrisar får ske innan de är sju dagar gamla, andra operativa ingrepp måste dock genomföras av en veterinär. Tandslipning får inte ske rutinmässigt utan endast om det förekommer ett dokumenterat behov och måste då ske innan grisen är en vecka gammal. Hormoner får endast användas för att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom (Statens jordbruksverk, 2011)

Bedövning vid slakt

I Sverige är det inte tillåtet att slakta djur utan bedövning, detta innebär att halalslakt utan bedövning inte får tillämpas. Får och fjäderfä får bedövas med enbart el vilket kan accepteras av många troende muslimer. Vid slakt av nötkreatur måste dock bedövning ske med bultpistol eller motsvarande (Statens jordbruksverk, 2013).

SAMMANFATTNING AV RÅDETS DIREKTIV FÖR LÄGSTA DJURSKYDDSKRAV VID SVINHÅLLNING

Grupphållning och fixering av suggor

Det är förbjudet att bygga anläggningar för uppbundna gyltor och suggor och det är inte heller tillåtet att binda upp suggor och gyltor. Suggor får endast hållas individuellt från och med en vecka före grisning till och med fyra veckor efter betäckning. Övriga delar av dräktigheten skall suggorna och gyltorna hållas i grupp. Boxar där grupperna hålls måste ha sidor som är längre än 2,8 m (Rådets direktiv 2008).

Foder och strö till sinsuggor

Suggorna skall även ha tillgång till bökbart material under den period som de hålls i grupp. Dräktiga suggor och gyltor måste få ett foder som uppfyller deras behov av att kunna äta sig mätta dvs. ha ett tillräckligt innehåll av fiber och ett högt energiinnehåll. Om ett djur skadas, är aggressivt mot övriga i gruppen eller utsätts för aggressivitet från övriga i gruppen får hållas individuellt men då måste hon lätt kunna vända sig i boxen (Rådets direktiv 2008).

Foder och strö tillväxtgrisar

Grisarna ska ha tillgång till en liggplats som är minst så stor att alla kan ligga ner samtidigt. Den ska vara dränerad på ett för ändamålet bra sätt, vara ren och hålla en för grisarna bra temperatur. Alla grisar ska ha möjlighet att vila och att resa sig på ett naturligt sätt. Alla grisar ska kunna se andra grisar med undantag för dräktig sugga eller gylta som får hållas utan att kunna se andra grisar en vecka innan grisning samt under grisningen (Rådets direktiv 2008).

Det skall finnas material som grisarna kan böka i och sysselsätta sig med. Alla golv som finns i grisarnas boxar ska vara halkfria och ha en slät yta. Alla grisar måste få minst en utfodring om dagen och om de inte utfodras genom fri tillgång till fodret eller ett automatiskt system med individuell utfodring så måste alla djuren i en grupp utfodras på samma gång (Rådets direktiv 2008).

Operativa ingrepp

Det är förbjudet att utföra operativa ingrepp om de inte sker för att behandla ett sjukt djur eller för att ställa en diagnos. Det finns dock vissa undantag, om man kan bevisa att det är nödvändigt för att suggornas spenar inte skall skadas får man slipa eller fila smågrisars tänder. Det får alltså inte ske rutinmässigt utan det måste finnas ett dokumenterat behov. Reduceringen av hörntänder får endast utföras innan den sjunde levnadsdagen. Kastrering av handjur får ske men den måste då ske på ett bra sätt och vävnader får inte slitas sönder (Rådets direktiv 2008).

Om det finns ett dokumenterat behov i besättningen, dvs. om det annars uppkommer skador på grisarnas svansar, så är det möjligt att genomföra kupering av en del av svansen. Inte heller svanskupering får ske rutinmässigt utan endast efter behov. Alla dessa ingrepp måste utföras av antingen en veterinär eller en annan person som utbildats i ämnet (Rådets direktiv 2008).

Grisningsavdelning

Suggor och gyltor måste under veckan innan grisning tilldelas material som de kan använda för att bygga bo av och det ska vara tillräcklig mängd. Men denna regel gäller inte om det system som finns på anläggningen för flytgödselhantering inte tekniskt klarar av stora mängder halm. (Rådets direktiv 2008).

Smågrisar får avvänjas från 28 dagars ålder, detta gäller dock inte om suggans eller smågrisarnas hälsa påverkas negativt av en så hög avvänjningsålder. I så fall så får avvänjning ske tidigare. Om smågrisarna efter avvänjning skall flyttas till utrymmen

som är speciellt avsedda för dem och som rengjorts och desinficerats innan de sätts in, får avvänjningen ske sju dagar tidigare alltså vid 21 dagars ålder (Rådets direktiv 2008).

Utav den totala golvarean i grisningsboxen skall det finnas en del som utgörs av fast golv och som är så stor att samtliga grisar kan vila där samtidigt. Den ska vara belagd med en matta eller något annat för ändamålet funktionellt material (Rådets direktiv 2008).

Avvanda grisar

När det gäller avvanda smågrisar och slaktsvin så ska man undvika att blanda djur som inte gått tillsammans och om det är nödvändigt att blanda djur så ska det göras när de är unga. Man ska vara uppmärksam på och utföra förebyggande åtgärder för att förhindra slagsmål och aggressivitet mellan djuren. Om man rådfrågar veterinär så är det i undantagsfall möjligt att ge grupper som skall blandas lugnande medel (Rådets direktiv 2008).

Bedövning vid slakt

Vid slakt skall djuren vara bedövade, men vid religiös slakt kan detta krav frångås (Rådets förordning, 2009).

EN JÄMFÖRELSE MELLAN RÅDETS DIREKTIV OCH SVERIGES DJURSKYDDSLAG

Tabell 1. En jämförelse mellan Rådets direktiv och Sveriges djurskyddslag. (Statens jordbruksverk, 2011), (Rådets direktiv 2008).

Rådets direktiv	Sveriges djurskyddslag
Den fria golvarean för en 10 kg tung gris: 0,15 m ²	Totalarean för en 10 kg tung gris: 0,25 m ²

Den fria golvarean för en 50 kg tung gris: 0,40 m ²	Totalarean för en 50 kg tung gris: 0,55 m ²
Den fria golvarean för en 110 kg tung gris: 1,00 m ²	Totalarean för en 110 kg tung gris: 1,02 m ²
Den fria golvarean för en dräktig sugga: 2,25 m ²	Totalarea för en dräktig sugga: 2,25 m ² (Ströbäddsbox: minsta totalarea m ²)
Den fria golvarean för en digivande sugga: Det är tillåtet att fixera suggan under digivningen.	Totalarea för en digivande sugga: 6,0 m ²
Spaltbredd och stavbredd: Samma regler i EU som i Sverige	
Svanskupering: Får tillämpas om det finns ett dokumenterat behov.	Svanskupering: Inte tillåtet.
Kastrering: Måste ske utav en i ämnet utbildad person och det får inte ske genom att vävnad slits sönder.	Katring: Måste ske utav en i ämnet utbildad person och det får inte ske genom att vävnad slits sönder. Kastrering måste ske inom sju dygn efter födseln.
Reducering av hörntänder: Får ske genom slipning eller filning inom sju dygn efter födseln, om det finns ett dokumenterat behov.	Reducering av hörntänder: Får ske genom slipning eller filning inom sju dygn efter födseln, om det finns ett dokumenterat behov.
Buller: Konstant buller över 85 dB skall undvikas	Buller: Grisarna får endast undantagsvis vistas i konstant buller över 65 dB. Det finns dock ett undantag och det är under varm väderlek sommartid då konstant buller i slaktsvinstall får uppgå till 75 dB pga. ventilationen.
Grupphållning: Grisar ska hållas i grupp med undantag för perioden kring grisning samt fyra veckor efter betäckning. Suggan	Grupphållning: Suggorna skall gå i par eller grupp med undantag för perioden kring grisning. Suggan går

går därmed i grupp under 12 veckor då hon är konstaterat dräktig.	därmed i grupp eller par under 18 veckor då hon betäcks och är dräktig.
Fixering: Tillåtet under den period då suggan hålls individuellt.	Fixering: Får endast ske i undantagsfall om suggan t.ex. är aggressiv mot skötare eller smågrisar.
Strö: Det skall finnas material som grisarna kan sysselsätta sig med och en vecka innan grisning skall suggan få tillgång till material att bygga bo av. Detta gäller dock inte om systemet för flytgödsel gör det omöjligt att tillsätta halm.	Strö: Grisen skall ha tillgång till strö av tillräcklig mängd. Utgödslingssystem bör vara anpassade för användning av större mängder strömedel.
Avvänjningsålder: 28 dygn men om hälsan på smågrisar eller sugga påverkas negativt av att upprätthålla den åldern få smågrisarna avvänjas tidigare. Uppfyller anläggningen vissa krav för tillväxtgrisar så får grisarna avvänjas vid 21 dagars ålder.	Avvänjningsålder: Lägsta tillåtna avvänjningsålder är 28 dygn.
Transport: I stort sett samma regler som i Sverige men det är tillåtet att använda elektrisk pådrivare.	Transport: Det är inte tillåtet att använda elektrisk pådrivare.
Bedövning vid slakt: Djuret ska vara bedövat vid slakt men vid religiös slakt kan detta krav frångås.	Bedövning vid slakt: Djuret ska vara bedövat vid slakt.

EFTERLEVS RÅDETS FASTSTÄLLNING AV LÄGSTA DJURSKYDDSKRAV VID SVINHÅLLNING?

Europaparlamentet anser att det har gjorts framsteg i Europas svinhållning men man erkänner att det finns fall där direktiven inte följs. Enligt europaparlamentet så finns det områden i direktivet som inte har något realistiskt genomförandekoncept och efterlyser insatser som ska verka för att direktivet kan genomföras fullt ut. Inte heller rådets

direktiv om hur djurtransporter följs idag fullt ut och det är främst kravet på satellitsystem som inte fungerar som det är tänkt (Europaparlamentet 2010).

HUR STIFTAS LAGAR I EU?

När det skall stiftas en ny lag inom EU så utvärderas förslaget i termer av ekonomi, socialt och miljömässigt. Då tas det fram konsekvensanalyser där man granskar de positiva och negativa konsekvenserna av förslaget. Sedan tar kommissionen fram ett förslag för hur den nya lagen skall se ut. Förslaget går sedan vidare till europaparlamentet och rådet. De två instanserna kan sedan komma med förslag till förändringar av ärendet. När förslaget godkänts av både parlamentet och rådet kan lagen antas (Europeiska unionen 2013).

Det finns olika typer av rättsakter som EU utfärdar och de tillämpas på olika sätt. Förordningar är bindande i alla EU – länder och de skall tillämpas i sin helhet. Direktiv är rättsakter där EU ha satt upp ett mål för alla EU – länder. Det står inte hur direktivet ska uppfyllas bara att målet ska vara uppnått. Ett beslut gäller bara för dem som det riktar sig till, det kan till exempel vara riktat till ett enskilt EU – land. Då är beslutet bindande för det EU – landet. EU utfärdar även rekommendationer, de är inte bindande och får inga rättsliga konsekvenser. Man kan även komma med yttranden inte heller dessa får några rättsliga konsekvenser och är inte bindande.

MATERIAL OCH METOD

Jag började mitt arbete med att välja ut fyra kommuner som arbetade aktivt med frågan om hur kvalitetskrav kan ställas vid offentlig upphandling. Jag hittade kommunerna genom att leta i tidskrifter och fann artiklar som handlade om kommuner som arbetade med kvalité i sin upphandling. Anledningen till varför jag valde de kommuner som redan arbetar med kvalité i sin upphandling är att jag ville genom intervjuer ta reda på hur de arbetar för att kunna ställa kvalitetskrav. Jag valde att utföra en kvalitativ intervju med endast några få kommuner som deltog. På det sättet kunde jag få väldigt specifika svar och de svar som jag fick var relevanta för vad jag ville studera.

Efter att jag valt ut de kommuner som jag ville intervjua formulerade jag ett frågeformulär. När jag utformat mina frågor tog jag kontakt med Jennie Krook, som arbetar på miljöstyrningsrådet, för att få feedback på hur frågorna formulerats.

Frågorna mejlades sedan ut till kommunerna så de fick möjlighet att ta fram informationen innan jag senare ringde upp för en muntlig intervju. Från en kommun fick jag svar direkt på mail på grund av tidsbrist.

Efter att ha intervjuat kommunerna så bearbetade jag materialet för att ta fram ämnen till min litteraturstudie. I litteraturstudien fördjupar jag mig inom de områden som enligt kommunernas svar har betydelse för hur kvalitetskrav kan ställas i offentlig upphandling.

RESULTAT

Det är möjligt att ställa krav på kvaliteten vid offentlig upphandling av kött. Det är viktigt att de krav som ställs går att följa upp och att kontrollera eftersom det efterfrågas i LOU.

De regler som skiljer sig mellan EU:s direktiv för lägsta djurskydds krav vid svinhållning och Sveriges djurskyddslag gris framgår av tabell 1. Det innebär t.ex. att en gris som väger 10 kg enligt svensk djurskyddslag måste ha tillgång till en yta på 0,25 m² motsvande siffra för en 10 kg tung gris i EU är 0,15 m².

Vid digivning är det enligt EU:s direktiv tillåtet att fixera suggorna medan svensk djurskyddslag anger att en digivande sugga ska ha tillgång till en totalarea på 6,0 m². I Sverige är det endast tillåtet att fixera suggan i undantagsfall. Det kan t.ex. vara om suggan skulle vara så aggressiv mot skötaren att det innebär en uppenbar risk att hantera suggan om hon inte fixeras.

Enligt EU:s direktiv är det tillåtet att kupera smågrisarnas svansar om det finns ett dokumenterat behov för detta. Det kan t.ex. vara om man kan visa att det annars uppkommer skador på grisarnas svansar. Enligt svensk djurskyddslag är det inte tillåtet att kupera svansarna för att förhindra ett sådant beteende utan det skall vidtas andra åtgärder.

I EU:s direktiv finns det begränsningar för konstant buller vid 85 dB. Motsvarande siffra för svensk djurskyddslag är 65 dB. Undantag finns dock vid mekanisk ventilation av slaktsvinstall under varm väderlek sommartid.

I Sverige ska suggor alltid gå i grupp eller par med undantag för perioden kring grisning och går därmed i grupp eller par 18 veckor av sitt grisningsintervall. I EU:s direktiv är det tillåtet att hålla suggan individuellt under grisning och betäckning vilket innebär att hon hålls i grupp under 12 veckor av sitt grisningsintervall. Enligt EU:s direktiv är det tillåtet att fixera suggan vid digivning och betäckning alltså den tid då hon inte hålls i

grupp. Detta innebär i praktiken att suggan är fixerad under sju till åtta veckor beroende av hur hög avvänjningsålder som tillämpas.

I Sverige skall grisen ha tillgång till strö i tillräcklig mängd och utgödslingssystem bör vara utformat så att det klarar av användning av en större mängd halm. Enligt EU:s direktiv fastslår man att det skall finnas material som grisarna kan sysselsätta sig med och en vecka innan grisning så ska suggan få tillgång till material som hon kan bygga bo av. Detta gäller dock inte om man har ett utgödslingssystem som inte klarar en större användning av halm.

Vad gäller transport av grisar så är det i stort sett samma regler som gäller både enligt svensk djurskyddslag och enligt EU:s direktiv. Det som skiljer är att det inte är tillåtet att använda elektrisk pådrivare i Sverige.

Den lägsta avvänjningsålder som får tillämpas i Sverige är 28 dygn. Även enligt EU:s direktiv är lägsta avvänjningsålder 28 dygn men det finns undantag. Om soggans eller smågrisarnas hälsa påverkas negativt av att upprätthålla den åldern så får smågrisarna avvänjas tidigare. Ett annat undantag är om anläggningen för grisarna uppfyller vissa krav för tillväxtgrisar, t.ex. omgångsuppfödning, rengöring och desinfektion, så får smågrisarna avvänjas vid 21 dagars ålder.

Intervjuer

Det viktigaste som framkommit i mina intervjuer är:

Det finns redan idag kommuner som ställer höga krav på djurskydd vid offentlig upphandling. Av de tillfrågade kommunerna ligger andelen svenskt kött mellan 54 – 82 %. Av det kött som upphandlas till den offentliga sektorn i hela Sverige är 50 % av nötköttet import över 50 % av kycklingköttet är import och ca 33 % av fläskköttet är importerat (Ryegård, 2012). Därmed får jag en indikation på att genom att ställa högre krav på djurskydd vid offentlig upphandling så ökar det svenska köttets konkurrensförmåga i förhållande till importerat kött. Det är ett för litet underlag med för få kommuner för att ge något tydligt resultat.

Många av kommunerna använder sig av miljöstyrningsrådets rekommendationer för djurskyddskrav vid offentlig upphandling. Miljöstyrningsrådet delar in sina

rekommendationer i baskrav och spjutspetsnivå. Baskraven som rekommenderas för gris är:

- Information om ursprung
- Salmonellafrihet
- Krav på hur användning av antibiotika minimeras
- Lösgående grisar
- Att rutinmässig svanskupering inte tillämpas
- Hur transport av djur till slakt ska ske?
- Slaktmetod
- Utrymme
- Strö
- Ekologisk vara.

Om man sedan vill gå vidare så finns det en så kallad spjutspetsnivå där ytterligare krav tillkommer för t.ex. gris är dessa krav:

- Foder fritt från GMO
- Att fodret är fritt från grisprodukter och fiskprodukter
- Krav på fosfor- och kvävehalter
- Krav på bekämpningsmedelsanvändning vid foderodling
- Klimatpåverkan

Genom intervjuerna kan jag även dra slutsatsen att kommunerna tycker att det ofta är praktiskt ogenomförbart att samarbeta med lokala och småskaliga leverantörer. Detta beror på att det logistiska och administrativa arbetet blir för omfattande för mindre företag eftersom det ofta handlar om stora volymer. Enligt intervjuerna så verkar de flesta kommuner nöjda med det arbete som gjorts och vill fortsätta att arbeta med frågan om djurskydd och utökade djurskyddskrav.

DISKUSSION

Det intressantaste som framkommit i min undersökning är att det finns möjlighet att ställa kvalitetskrav vid offentlig upphandling och att det då kan innehålla krav på djurskydd. Exempel på djurskydds krav där svensk djurskyddslag skiljer sig från de krav som ställts på EU – nivå är:

- Hur mycket utrymme som krävs per gris
- Svanskupering är inte tillåtet,
- Krav på gruppställning av suggor,
- Fixering av suggor är endast tillåtet i undantagsfall
- Tillgång till strö
- En högre avvänjningsålder

Detta tror jag öppnar en ny marknad för det svenska köttet som då får större möjlighet att konkurrera med det importerade köttet.

Den offentliga upphandlingen av kött är en stor och viktig marknad i Sverige och jag tror att om det svenska köttet fick en chans att konkurrera med importerat kött så skulle det kunna innebära nya möjligheter för en bransch som stadigt reducerar resultaten vad gäller volym och tillväxt.

Jag anser att de resultat som framkommit är tillförlitliga om man ser till den utveckling och det fakta som finns idag. Men man måste inse att det kan ändras fundamentalt om det kommer nya tolkningar och domar i våra domstolar. Det som är viktigt för att upphandlingen skall bli godkänd i en rättsprocess är att de krav som satts upp i förfrågningsunderlaget är möjliga att följa upp. Enligt det material som jag har samlat in så finns det olika tolkningar av vad detta innebär.

Jag anser att det var en lämplig metod som användes eftersom de intervjuer som genomfördes gav mig ett bra underlag för vad som sedan skulle undersökas i rapporten.

Jag tror det hade varit bra att göra fler intervjuer innan litteratutstudien för att få ett mer tillförlitligt underlag men tiden var begränsande.

Detta ämne förändras ständigt och fler undersökningar är därför nödvändiga för att hela tiden ha ett aktuellt innehåll.

Jag tror att den offentliga sektorn är en attraktiv marknad för den svenska produktionen av kötråvaror, det handlar om stora volymer och beställningar som ofta löper över en lång tid. Det borde som någon av kommunerna nämner i intervjun vara en politisk intention att lägga in miljö- och djurskyddsaspekter i de offentliga upphandlingarna och där har det svenska köttet ett högt konkurrensvärde.

De kommuner som jag intervjuat arbetar för att kunna ställa krav på kvalité och djurskydd i sin upphandling, krav som gör att det svenska köttet får en ökad konkurrensförmåga. Men av det fläskkött som serveras i den offentliga sektorn är en tredjedel importerat. När det gäller nö- och kycklingkött är hälften av köttet importerat (Ryegård 2012). Jag tror därför att det finns många kommuner som inte ställer krav på kvalité och djurskydd. Detta tror jag beror på en osäkerhet om vad som är tillåtet vid offentlig upphandling och därför är det viktigt att det fastslås vilka krav som går att ställa vid offentlig upphandling. En annan anledning till att kommuner inte ställer utökade krav på djurskydd och kvalité tror jag kan vara att man ”gör som man alltid gjort” och använder samma krav som man använt tidigare eftersom det innebär ett merarbete att utforma nya krav.

Offentlig upphandling av kött är ett ämne som diskuteras flitigt idag och jag tror att termer som ursprung, miljö och djurskydd blir allt viktigare i den debatten. LRF, Lantbrukarnas Riksförbund, har publicerat material om offentlig upphandling t.ex. ”den offentliga måltiden”. Jag tror att det är viktigt att branschorganisationer såsom LRF engagerar sig och informerar både leverantörer och kommuner kring offentlig upphandling.

I intervjuerna nämns att det är svårt för mindre producenter att klara av den administration som det innebär att leverera livsmedel till en kommun. Det kan även vara problem för mindre producenter att få fram den volym som krävs av en specifik produkt.

Detta problem tror jag skulle kunna lösas genom att flera producenter går samman och bildar en slags kooperation för leveranser och administrativt arbete.

Mina slutsatser av undersökningen blir därför att det är möjligt att ställa krav på kvalité vid offentlig upphandling av kött och att det kött som produceras i Sverige har möjlighet att konkurrera med importerat kött.

REFERENSER

Skriftliga

Europaparlamentet(2010). Utvärdering och bedömning av handlingsplanen för djurskydd och djurs välbefinnande 2006–2010. *Europeiska unionens officiella tidning*. C 81 E/25, ss.1 - 8 Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:081E:0025:0032:SV:PDF> [2013-06-18]

Europeiska unionen (2013-06-18) Så fattar EU sina beslut. http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_sv.htm

Förordning om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning (2009). Bryssel.((EG) nr 1099/2009). Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/download/18.1a7fa43d135cd1445cc80001123/1331048076431/Avlivningsf%C3%B6rordningen+EG+1099-2009.pdf> [2013-08-12]

Konkurrensverket (2013-07-02) Om offentlig upphandling. http://www.konkurrensverket.se/t/SectionStartPage_6244.aspx [2013-07-02]

Miljöstyrningsrådet (2013) kost och livsmedelspolicy. <http://www.msr.se/sv/Uppdrag/Livsmedel/Upphandla-livsmedel/Upphandlingsprocessen/Kost-och-livsmedelspolicy/> [2013-07-01]

Miljöstyrningsrådet (2013) Kriteriebiblioteket. <http://www.msr.se/Upphandling/Kriterier/> [2013-07-02]

Miljöstyrningsrådet (2013) Om oss. <http://www.msr.se/sv/Om-oss/> [2013-07-02]

Ryegård, O. (2012). Offentlig marknad för livsmedel i Sverige samt import av livsmedel till aktörer i offentlig sektor. [Elektronisk] Agroidé AB. Tillgänglig:

http://www.lrf.se/PageFiles/91874/Rapport%20LRF%20Offentlig%20marknad%202012-10-02_slutlig.pdf [2013-05-15]

Rådets direktiv (2008). Bryssel. (2008/120/EG) Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:047:0005:0013:SV:PDF> [2013-06-15]

Rådets förordning (2005). Bryssel. ((EG) nr 1/2005) Tillgänglig: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sv/oj/2005/1_003/1_00320050105sv00010044.pdf [2013-06-17]

Statens jordbruksverk (2011). Djurskyddsbestämmelser: Gris. Jönköping: Jordbruksverket (Jordbruksinformation 8-2011)(Broschyr) Tillgänglig: http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo11_8.pdf [2013-06-17]

Statens jordbruksverk (2013-07-03). Religiös slakt. Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/djurskydd/slaktochannanavlivning/relegiosslakt.4.37cbf7b711fa9dda7a18000220.html> [2013-08-12]

Muntliga

Krook, J. Projektledare uppdrag inom livsmedel, Miljöstyrningsrådet. Stockholm. 2013-06-13

Lindgren, P. Upphandlingschef, Kristianstad kommun. Kristianstad. 2013-06-14

Muth, R. Upphandlingschef och Petersson, B. Upphandlare livsmedel Hässleholms kommun. Hässleholm, 2013-06-17

Stenroos, K. Kostchef, Sigtuna kommun. Sigtuna. 2013-06-14

Öhrn, U. Upphandlingschef, Västerviks kommun. Västervik, 2013-06-17

BILAGOR

Bilaga 1 intervjuer med kommuner

Intervju med upphandlingschef Rikard Muth och upphandlare livsmedel Birgitta Petersson Hässleholms kommun.

1. Hur stor andel av det kött som kommunen idag serverar är av svenskt ursprung?

Oberett kött: 70 %

Barn och utbildning oberett kött 86 %

2. Om det finns en vilja att upphandla mer svenskt kött, varför?

Politisk intention att prioritera produkter som harmonierar med svensk miljö-, livsmedels- och djurskyddslagstiftning.

3. Vilka skall- krav ställdes i upphandlingen av kött?

Man följde miljöstyrningsrådets baskrav som kompletterades med utökade djurskyddskrav på vissa produkter.

4. Vilka andra krav ställdes vid upphandlingen av kött?

Man specificerade kraven på köttet t.ex. vilka styckningsprodukter som skall gälla.

5. Kommer kommunen att ändra något i sin strategi för upphandling av kött till nästa upphandling?

Man kommer i beställningen prioritera det som följer svenskt djurskydd. Man kommer dela upp kraven i olika steg. Det finns olika sätt att nå en målsättning man kan även arbeta med frågan utan att ställa krav i förfrågningsunderlaget.

6. Har kommunen gjort något annat än att ställa krav för att försäkra sig om att fler lokala producenter lämnar anbud? (T.ex. anordnat kurser om upphandling för lokala producenter).

Skåne nordost anordnade en träff i Kristianstad för att informera om upphandling. Enstaka lämnade anbud men man fick uppfattningen att lokala producenter har ett större intresse för att leverera till konsument eller restaurang eftersom man då fick mer betalt. Man har idag en lokal leverantör som levererar grönt och potatis. Man försöker istället ta kontakt och diskutera med företag vid andra tillfällen.

Övrigt: Problemet med att använda lokala leverantörer som ofta arbetar mer småskaligt är administrationen med fakturor osv. Eftersom matsedlarna är fasta för att föräldrarna ska kunna komplettera enligt näringsrekommendationer, är det viktigt att leverantören kan leverera exakt det som står på matsedeln och av rätt mängd.

För att minska dessa problem tror man att det hade varit bra om fler leverantörer gick samman och lämnade anbud.

Intervju med upphandlingschef Ulla Öhrn, Västerviks kommun.

1. Hur stor andel av det kött som kommunen idag serverar är av svenskt ursprung?

Ca 82 %

2. Om det finns en vilja att upphandla mer svenskt kött, varför?

Det finns inte en vilja att upphandla specifikt Svenskt kött men kommunen har ställt höga krav på kvalité som i förlängning kan leda till att man väljer svenskt kött.

3. Vilka skall- krav ställdes i upphandlingen av kött?

- Djupfryst vara får ej vara omfryst.
- Kött som levereras som kylvara får inte tas från tidigare djupfryst vara.
- Djuret är helt bedövat när avblodning sker.
- Djuret har transporterats max 8 timmar till slakt eller max 12 timmar nattetid för fjäderfä.

- Antibiotika får användas endast efter ordination av veterinär och när det är veterinärmedicinskt motiverat.
- Samtliga grisar, suggor och gyltor ska ha hållits lösgående.
- Suggans rörelsefrihet får enbart begränsas tillfälligt om suggan uppvisar ett onormalt beteende som utgör en uppenbar skaderisk för smågrisar eller fara för skötaren.
- Samtliga grisar ska dagligen haft tillgång till material, t.ex. strö, som ger sysselsättning.
- Nötkreatur över 6 månader ska ha tillgång till bete eller annan utevistelse under en sammanhängande betessäsong.
- Samtliga råa frysta kycklingprodukter ska vara styckfrysta och glaserade
- Produkt av kycklingkött ska härstamma från djur som fötts upp på anläggning där belägningsgraden varit max 36 kg/m².
- Krav på hållbarhet, märkning och pris.

4. Vilka andra krav ställdes vid upphandlingen av kött?

T.ex. krav på utformning av inneremballage.

5. Kommer kommunen att ändra något i sin strategi för upphandling av kött till nästa upphandling?

Kommunen har precis slutfört en upphandling och man kommer att utvärdera den efter genomförandet för att se om det är något som bör ändras.

6. Har kommunen gjort något annat än att ställa krav för att försäkra sig om att fler lokala producenter lämnar anbud? (T.ex. anordnat kurser om upphandling för lokala producenter).

Kommunen har tillsammans med andra kommuner och LRF haft informationsmöten vid flera tillfällen. Likaså skickar kommunen alltid information till alla kända lokala företag som kan ha intresse av att delta i en upphandling.

Intervju med upphandlingschef Peter Lindgren, Kristianstad kommun.

1. Hur stor andel av det kött som kommunen idag serverar är av svenskt ursprung?

54 % (avser 2012)

2. Om det finns en vilja att upphandla mer svenskt kött, varför?

Kommunens livsmedelspolicy antogs 2012-09-11 och stipulerar att det i kommunens livsmedelsupphandlingar ska ingå de krav på djurskydd som ställs av miljöstyrningsrådet. Det kan i praktiken medföra att det blir svenskt kött.

3. Vilka skall- krav ställdes i upphandlingen av kött?

Se svaret på fråga 2

4. Vilka andra krav ställdes vid upphandlingen av kött?

Krav på märkning, hållbarhet beträffande färskvaror, distributionssätt (Kristianstad har samordnad varudistribution för att minska miljöpåverkan pga. transporter), krav på viss andel ekologiska produkter.

5. Kommer kommunen att ändra något i sin strategi för upphandling av kött till nästa upphandling?

Vet ej, det beror på det slutliga utfallet av pågående livsmedelsupphandling som sker enligt gällande livsmedelspolicy.

6. Har kommunen gjort något annat än att ställa krav för att försäkra sig om att fler lokala producenter lämnar anbud? (T.ex. anordnat kurser om upphandling för lokala producenter).

Vi anordnade en informationskväll i mitten av januari 2013 efter att livsmedelsupphandlingen hade annonserats ut. Informationskvällen var en samaktivitet mellan Kristianstads och Hässleholms kommuner (samverkar i delar av livsmedelsupphandlingen, dock ej beträffande färskt och djupfrost kött och chark) samt LRF. Inbjudan gjordes brett och ett 20-tal små och stora företag och organisationer deltog.

Intervju med kostchef Kimmo Stenroos Sigtuna kommun.

1. Hur stor andel av det kött som kommunen idag serverar är av svenskt ursprung?

Vi kan bara ta fram information på ”rena köttprodukter”

Ca: 54 % under 2012

(Ser man på alla produkter vi har på avtalet så är det Svenska produkter på ca: 51 % av totalen under 2012).

2. Om det finns en vilja att upphandla mer svenskt kött, varför?

Det är politiska beslut som oftast ligger till grund för sådana ambitioner.

Finns mervärden i själva signalen till kommunens invånare.

Sen finns det en tilltro till att det som är producerat i Sverige är det bättre kvalitet och spårbarhet kring.

3. Vilka skall- krav ställdes i upphandlingen av kött?

Sigtuna kommun har använt sig av MSR baskrav i den senaste upphandlingen.

Inte specifikt på kött.

Information om ursprung

Baskrav för produkter av en animalisk råvara och beredningar av kött

För produkter av en köttråvara ska skriftlig information kunna lämnas vid förfrågan om i vilket land djuret är fött, uppfött, slaktat och förädlad.

För produkter mjölk, t.ex. konsumtionsmjölk, ska skriftlig information kunna lämnas vid förfrågan om i vilket land mjölken är producerad.

För produkter av ägg, t.ex. hela ägg, ska skriftlig information kunna lämnas vid förfrågan om i vilket land ägget är producerat.

Salmonellafrihet

Baskrav

Samtliga levererade produkter ska vara fria från samtliga salmonella serotyper.

Antibiotika

Baskrav

Antibiotika får användas endast efter ordination av veterinär och när det är veterinärmedicinskt motiverat.

Transport av djur till slakt

Baskrav

Djuret har transporterats max 8 timmar till slakt eller max 12 timmar nattetid för fjäderfä.

Slaktmetod

Baskrav

Djuret är helt bedövat när avblodning sker.

EU-Ekologiskt

Baskrav

Samtliga/ett urval/ett fåtal namngivna produkter som ingår i det offererade sortimentet ska uppfylla kriterierna enligt förordning (EG) 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

I sortimentslistan är dessa produkter på många positioner och är benämnda ekologisk.

4. Vilka andra krav ställdes vid upphandlingen av kött?

Se ovan.

5. Kommer kommunen att ändra något i sin strategi för upphandling av kött till nästa upphandling?

Inga beslut tagna i den frågan.

Gällande avtal går ut 2015-03-31.

6. Har kommunen gjort något annat än att ställa krav för att försäkra sig om att fler lokala producenter lämnar anbud? (T.ex. anordnat kurser om upphandling för lokala producenter).

Sigtuna kommun bjöd in företagare i närområdet till ett informationsmöte inför uppstarten av den senaste upphandlingen.

Det var inget stort intresse har jag fått förklarat för mig.

Det skedde våren 2010.

Bilaga 2 Frågor till kommunerna

Frågor till kommunerna:

1. Hur stor andel av det kött som kommunen idag serverar är av svenskt ursprung?
2. Om det finns en vilja att upphandla svenskt kött, varför?
3. Vilka skall- krav ställdes i upphandlingen av kött?
4. Vilka andra krav ställdes vid upphandlingen av kött?
5. Kommer kommunen att ändra något i sin strategi för upphandling av kött till nästa upphandling?
6. Har kommunen gjort något annat än att ställa krav för att försäkra sig om att fler lokala producenter lämnar anbud? (T.ex. anordnat kurser om upphandling för lokala producenter).

Bilaga 3 Måttbestämmelser svensk djurskyddslag

Area enligt svensk djurskyddslag

I Sverige delas boxen in i liggarea och totalarea. Liggarean får i en box för digivande sugga inte var gjord till större del än $\frac{1}{4}$ av dränerande golv. Det som blir kvar av totalarean får då vara dränerande golv med spaltöppning som max är elva mm, den minsta stavbredden skall vara elva mm. Om man använder betongspalt är den minst tillåtna stavbredden 80 mm. Begreppet totalarea innebär ytor där djuren kan röra sig utan hinder. En digivande sugga måste ha en liggarea på $4,0 \text{ m}^2$ samt en totalarea på minst $6,0 \text{ m}^2$. En sinsugga ska ha tillgång till en liggarea på $1,1 \text{ m}^2$ och en totalarea på $2,48 \text{ m}^2$ om det är max fem djur per grupp. Om det är minst sex djur per grupp så sjunker totalarean något till $2,25 \text{ m}^2$ per sinsugga. Använder man sig istället av en ströbäddsbox så är minsta totalarea för en digivande sugga $7,0 \text{ m}^2$ samt $2,5 \text{ m}^2$ för en sinsugga men då ska minsta boxsida överstiga 2,8 m i en grupp med mist sex djur (Statens jordbruksverk, 2011).

Bås som är avsedda för vuxna djur ska om de används som foderliggbås eller liggbås vara minst 2,00 m långa och 0,70 m breda för en normalstor eller stor sugga (Statens jordbruksverk, 2011).

När det gäller växande grisar (10 – 130 kg) finns det en formel för att beräkna liggarea i m^2 samt en annan formel för att beräkna totalarean.

$$\text{Liggarea} = 0,10 + (\text{vikt i kg} / 167)$$

$$\text{Totalarea} = 0,17 + (\text{vikt i kg} / 130)$$

För olika viktsklasser finns det olika utrymmeskrav, tabell 2.

Tabell 2. Växande djur behöver större utrymme.

Vikt i kg	Liggarea m^2	Totalarea m^2
10	0,16	0,25
20	0,22	0,32
30	0,28	0,40

40	0,34	0,48
50	0,40	0,55
60	0,46	0,63
70	0,52	0,70
80	0,58	0,79
90	0,64	0,86
100	0,70	0,94
110	0,76	1,02

Bilaga 4 Måttbestämmelser enligt Rådets direktiv

Tabell 3. Fri golvarea som krävs för växande grisar (Rådets direktiv 2008).

Levande vikt (kg)	Fri golvarea m ²
Högst 10	0,15
Över 10, högst 20	0,20
Över 20, högst 30	0,30
Över 30, högst 50	0,40
Över 50, högst 85	0,55
Över 85, högst 110	0,65
Över 110 kg	1,00

När gyltor eller suggor hålls i grupp måste den fria golvarean uppgå till 1,64 m² för gyltor och 2,25 m² för suggor om de hålls i grupper med mindre än sex individer så ska golvarean ökas med tio procent men om de i stället hålls i grupper med 40 eller fler djur kan den fria golvarean istället minskas med tio procent. Det finns även vissa krav på utformning av golvet. Det måste finnas en yta på 0,95 m² per gylta och 1,3 m² per sugga som består av fast golv. Av den fasta golvarean får max 15 procent användas för dräneringsöppningar (Rådets direktiv 2008).